

Prelaskom na planetarno zdravu prehranu većina zemalja svijeta mogla bi biti prehrambeno samodostatna

 dobarzivot.net/prelaskom-na-planetarno-zdravu-prehranu-vecina-zemalja-svijeta-mogla-bi-bit-prehrambeno-samodostatna/

Samodostatnost nacionalnih gospodarstava u proizvodnji postala je aktualna u cijelom svijetu nakon poremećaja u opskrbnim lancima uslijed COVID 19 pandemije i rata u Ukrajini. Ovisnost o izvozu i cijenama hrane na vanjskom tržištu donosi nesigurnost uz postavljanje pitanje što ako se desi neki crni scenarij zbog kojeg nećemo moći uvoziti hranu: možemo li svoje stanovništvo prehraniti domaćom poljoprivrednom proizvodnjom?

Samodostatnost se izražava u postocima, gdje 100% znači da je proizvodnja dovoljna za opskrbu domaćeg tržišta i da nema uvoza. Što je postotak manji to je manja samodostatnost. Primjerice, ako je samodostatnost u krumpiru neke godine 65%, to znači da je 35% potrošene količine krumpira u toj godini bila iz uvoza. Samodostatnost bi se postigla ako se proizvodnja krumpira podigne za oko 50%.

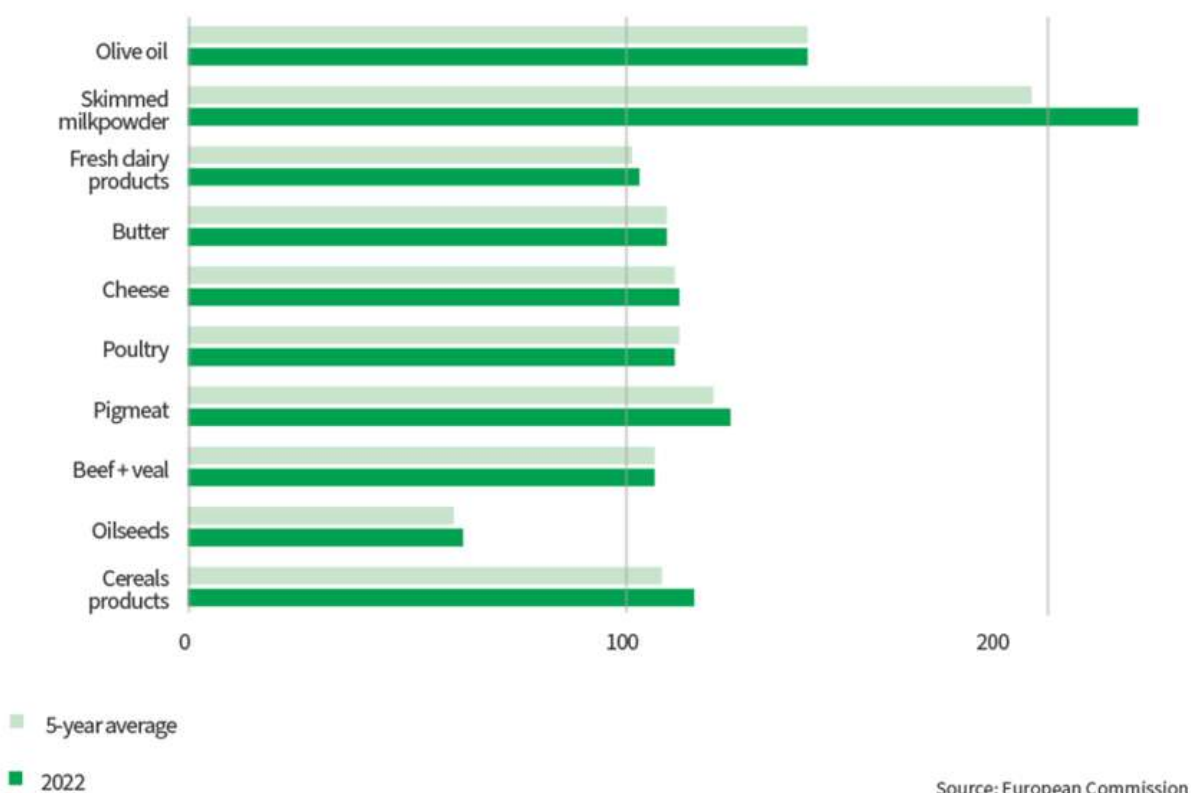
Prema podacima iz zelenog izvješća o stanju poljoprivrede u RH za 2023. godinu, samodostatnost nam je 100% ili više u žitaricama i uljaricama. Sedmi smo proizvođač soje u EU i u toj smo uljarici samodostatni 300%. Dakle, izvozimo.

Prehrambena samodostatnost EU

O samodostatnosti na nivou EU objavljen je na jesen 2023. godine prvi puta izvještaj. Prema njemu, EU ima visoku samodostatnost u većini vrsta mesa i mliječnih proizvoda, s viškovima koji se izvoze. Kad je riječ o ribarstvu i akvakulturnom sektoru EU samodostatnost je prilično niska, ispod 40%, što znači da je EU ovisna o uvozu da bi se zadovoljile potrebe stanovništva. U ovčjem i kozjem mesu EU je samodostatna 94%, u

mesu peradi 112%, u svinjskom mesu 124%, u junetini i teletini 124%. Što se tiče mliječnih proizvoda, samodostatnost EU s maslacem je 111%, u siru 103%, u svježem mlijeku 103%. Kad se pogleda biljna proizvodnja, samodostatnost u sjemenskim uljaricama je 59%, u maslinovom ulju 131%, u šećeru 93%, biljnim uoljima 75%, u kukuruzu 81%, žitaricama 130%. Što se tiče voća i povrća, samodostatnost u proizvodnji paradajza u EU je 96%, u jabukama 112%, te u breskvama i nektarinama 104%.

EU self-sufficiency for selected agricultural products (%)

EU samodostatnost u nekim namirnicama / Izvor: Europska komisija

Prelaskom na EAT Lancet prehranu većina zemalja mogle bi biti prehrambeno samodostatne

Je li moguće da se sva hrana proizvodi nacionalno, tema je kojom se bavilo istraživanje grupe znanstvenika s nizozemskog Leiden Sveučilišta predvođenih Nicolasom Navarreom. Naziv članka objavljenog u časopisu „One Earth“ je „Intervencije za snabdjevanje EAT- Lancet prehranom unutar nacionalnih poljoprivrednih područja: Globalne analize“ (engl. Interventions for sourcing EAT-Lancet diets within national agricultural areas: A global analysis).

EAT – Lancet prehranu, poznatu i kao planetarno zdrava prehrana, 2019. je predložila komisija međunarodnih stručnjaka (liječnika, klimatologa, pljoprivrednika) iz 16 zemalja kao način zdrave prehrane koja je zdrava i za planet. Prema tom planu prehrane dnevna potreba 2500 kalorija namiruje se prvenstveno voćem i povrćem, uz značajno smanjenje potrošnje životinjskih proteina. Potrošnja povrća bila bi 300 grama dnevno, voća 200 grama, dozvoljeno je 31 gram šećera i oko 50 grama ulja dnevno, 1 čaša mlijeka,

dnevno, mahunarki 75 grama djevno, 14 grama dnevno crvenog mesa i 29 grama dnevno piletine, kruha i riže 232 grama dnevno, orašastih plodova 50 grama dnevno, te 1 jaje tjedno.

Struktura planetarno zdrave prehrane / Izvor: eatforum.org

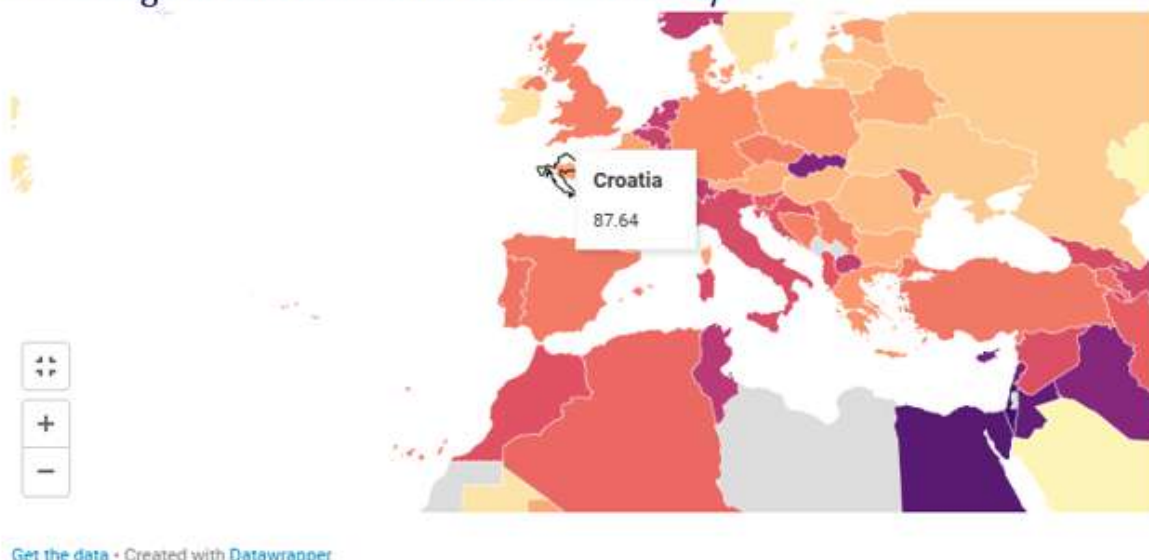
Ta je prehrana osmišljena s ciljem da se na planeti može prehraniti 10 milijardi ljudi, uz minimalno štetni utjecaj na okoliš. Naime, najveći štetni utjecaj prehrambene industrije na okoliš ima mesna industrija i industrija mliječnih proizvoda. Procjenjuje se da uzgoj stoke čini 15 do 18% emisija stakleničkih plinova uzrokovanih ljudskim djelovanjem. Osim što je zdrava za planet, ovom prehranom smanjuje se i smrtnost ljudi. U Švedskoj je provedena studija na 22 421 ispitaniku (Malmö Diet and Cancer Study) gdje je utvrđeno da je EAT-Lancet prehrana povezana sa 32% smanjenim rizikom od smrti uzrokovanih kardiovaskularnim bolestima i 34% smanjenim rizikom od smrti uzrokovane karcinomima.

Hrvatskoj je dovoljno uzgajati hranu na 87% površina za samodostatnost

Na Leiden sveučilištu za svaku zemlju svijeta računali bi li se stanovništvo moglo prehraniti EAT Lancet dijetom s hranom koja je proizvedena nacionalno. Za svaku zemlju svijeta izrazili su postatak njene površine koja je potrebna za prehranu njenog stanovništva. Primjerice, Norveška treba 123% svog teritorija da bude samodostatna, Nizozemska 120%, Švicarska 119%, a Belgija 113%. Egipat treba 735% svoje površine da bi bio samodostatan, Demokratskoj Republici Kongo 434%, Indoneziji 200%, Etiopiji 181%.

S druge strane, među najviše samodostatnim zemljama je Argentina koja se može hraniti sa samo 5,5% svojeg teritorija, SAD i Kanada trebaju samo 12 do 13 %, Švedska također 13%, Finska 18%, Austrija, Danska, Francuska i Poljska trebaju 40 do 50% svoje površine za samodostatnost. Hrvatskoj je prema tom izračunu u krugu zemalja koje mogu biti prehrambeno samodostatne, sa 87,64% svoje površine.

Percentage of land needed for self-sustainability

Values above 100% indicate nations that require more than their available agricultural land.

Hrvatsku može prehraniti 87% njene površine / Izvor: Leiden University

Vodeći autor ove studije Nicolas Navarro kaže: „S unaprjeđenjem u načinu poljoprivredne proizvodnje, smanjenjem otpada hrane i promjenama u prehrambenim navikama ljudi odnosno prelaskom na planetarno zdravu prehranu 199 od 204 zemalja može postati samodostatno. Odnosno, 90% stanovništva planete moglo bi živjeti u zemljama koje su prehrambeno samodostatne.“

Potpuna samodostatnost i prekid uvoza hrane iz drugih zemalja nije ipak ideal, kaže Navarro:

„Kao što vas čini ranjivim ako se potpuno ovisni o trgovini i uvozu hrane, tako ste ranjivi i ako ste potpuno samodostatni. Jer ako zemlju pogodi neka lokalna elementarna nepogoda ili epidemija, globalna trgovina hranom u tom slučaju funkcionira kao zaštitna mreža za prehrambenu sigurnost zemlje.“

Piše: Snježana Ivić Gerovac

*** Ovaj tekst je dio novinarskog projekta 'Hrvatska može proizvesti dovoljno hrane za svoje potrebe: Istina ili mit?', a objavljen je uz financijsku potporu Agencije za elektroničke medije u sklopu projekta poticanja kvalitetnog novinarstva.**

Oznake: prehrambena samodostatnost

@Copyright by Geromar 2013-2024 web by Gaja Gati